

METODOLOGIA

ratowania saren podczas sianokosów przed śmiercią powodowane przez kosiarki
Warunki techniczne i zastosowanie produktu
wersja nr 1-2020 / B

Wydanie: Ing. Vlastimil Nevrkla , Ing. František Frola
Ekoplant, s.r.o. 2020

SPIS TREŚCI:

1. Wprowadzenie
2. Definicja terminów
3. Nawanianie traw i roślin pastewnych przeznaczonych do sianokosów
  - 3.1 Baza materiałowa
  - 3.2 Procedura postępowania w okresie rozmnażania się saren tj. ok. od 20.04 do 10.05 uzależnionego od warunków atmosferycznych w danym roku.
  - 3.3 Procedura w okresie bezpośrednio poprzedzającym sianokosy lub zbiór pasz
4. Ocena działania
5. Środki ochronne
  6. Wnioski
7. Literatura

1. Wprowadzenie

Każdego roku około 60 000 saren (dane Czeskiej Republiki) ginie podczas sianokosów. Zgodnie z obowiązującymi w CR przepisami właściciele i dzierżawcy gruntów są zobowiązani do zapewnienia , że zwierzyna nie zostanie zraniona ani zabita podczas prac polowych a to oznacza powiadomienie z wyprzedzeniem myśliwych o planach koszenia łąk i użytków rolnych, stosowania chemicznych środków ochrony roślin oraz do używania środków odstraszających dziczyznę, aby zwierzyna została wypchnięta z środka pola na jej skraj. Jednak instynkt małego zwierza „nakazuje” mu skrycie się w miejscu narodzenia jak najbliżej ziemi co nie ułatwia rolnikom ani myśliwym wcześniejszego zauważenia ukrytej zwierzyny. Pomimo takich obostrzeń problem ten nie został do końca rozwiązany. Problem utraty tysięcy saren ma również wymiar ekonomiczny, który nieodwracalnie został zaprzepaszczony realizującym gospodarkę łowiecką. Problem ratowania młodych (narodzonych) saren i innych gatunków zwierząt, gdzie obowiązek spoczywa na użytkownikach gospodarujących na gruntach rolnych postanowiła rozwiązać Firma Ekoplant s.r.o. Opierając się na obowiązujących przepisach prawnych obowiązujących w CR opracowano preparat zapachowy - odstraszający sarny (kotne) przed wybieraniem miejsc na urodzenie potomstwa a tym samym pozwalającym zmniejszyć ilość niepotrzebnych zagrożeń.

Celem tej metodologii jest ujednoczenie i określenie procedury przy planowaniu areałów na łąki czy rośliny pastewne a tym samym zabezpieczenie tych terenów przed sarnami kotnymi szukającymi miejsc na urodzenie potomstwa co wpłynie na zmniejszenie zagrożeń (śmierci lub kalectwa saren) podczas prac rolnych.

2. Definicja terminów

Plan instalowania nośników zapachów na łąkach i uprawach pastewnych jest to obszar ziemi przeznaczony do koszenia lub zbioru pasz. Zapotrzebowanie na nośniki i koncentrat substancji zapachowej oblicza się na podstawie określonego obszaru działki.

Biodegradowalny nośnik substancji zapachowej BIO10 (3x2x2) - to materiał opracowany specjalnie do iniekcji substancji zapachowej (patent CR), zawiera otwarte pory, które zapewniają wysoki współczynnik dyfuzji substancji zapachowej, a tym samym maksymalną wydajność. Materiał jest przyjazny dla środowiska, rozkłada się w glebie z powodu mikroorganizmów glebowych. Wykonany jest na bazie skrobi. Według testów CULS w Pradze ma on wpływ nawozowy na rośliny po „degradacji” substancji pierwotnych.

Koncentrat substancji zapachowych PACHO-LEK Sarna - zawiera substancję czynną, która przypomina zapach drapieznika (niedźwiedź, ryś, człowiek).

Zapach ten odpycha sarnę przed dostaniem się na upatrzone miejsce do leżenia. Sarna bardzo ostrożnie dobiera sobie miejsce na legowisko. Wyłożony koncentrat zapachowy jest skuteczny do czasu sianokosów, tj. co najmniej 3 miesiące. Jest skuteczny nawet po deszczu.

Nawanie - nakładanie koncentratu substancji zapachowych na biodegradowalny nośnik i układanie na chronionej powierzchni gruntu.

Jest szybką i niezbedną „ochroną” w/w upraw.

3. Nawanie traw i roślin pastewnych przeznaczonych do sianokosów

3.1 Baza materiałowa

Biodegradowalny nośnik BIO10 - ma nieregularny kształt o wymiarach

3 x 2 x 2 cm, patrz pkt.2

Koncentrat substancji zapachowych - Pacho-Lek Sarna, patrz pkt.2

3.2 Procedura postępowania w okresie rozmnażania się saren tj. ok. od 20.04 do 10.05. uzależnionego od warunków atmosferycznych w danym roku.

Na podstawie planu zagospodarowania indywidualnego rolników, określa się działki uprawne lub łąki, które będą przeznaczone do koszenia z wykorzystaniem kosiarek. Sarny zaczynają rodzić się w okresie najbardziej optymalnych warunków tj. gdy pogoda będzie najlepsza i jedzenia w bród. Młode sarniątka pojawiają się na początku maja i nieco później.

Operacje ochronną należy wykonać w zalecanym terminie. Zaletą tego okresu jest to, że roślinność jest niska a obszar ochronny łatwy do przejścia.

W kwietniu (zwykle około 15 kwietnia) wybiera się punkt działki, który jest w najwyższym punkcie przeznaczonym do koszenia. Od tego miejsca zaczyna się w odstępach ok. 30m (kroków) rozkładać na ziemi wcześniej przygotowany nośnik BIO10 z wstrzykniętym koncentratem zapachowym. Nośnik BIO10 rozkładamy na całym polu zachowując jego lokowanie w liniach prostych tworząc szachownicę. Nośniki muszą ograniczać krawędzie powierzchni chronionej. Aplikacja koncentratu następuje poprzez wtrysnięcie (2 sekundy) do nośnika ok. 3 ml. koncentratu w 2 otwory fi 5 mm zrobione końcem ołówka lub śrubokręta (głębokość 2/3 grubości) Pojemnik koncentratu (250 ml) wystarcza na aplikacje ok. 80 nośników BIO10. Aby zabezpieczyć 1 ha powierzchni potrzebne jest ok. 15 szt. biodegradowalnego nośnika BIO10 (3 x 2 x 2).

3.3 Procedura w okresie bezpośrednio poprzedzającym sianokosy lub zbiór pasz.

Wybieramy tę procedurę na obszary, które pierwotnie nie były planowane w celu ochrony przed śmiercią lub okaleczeniem saren zgodnie z pkt. 3.2. tej metodologii. Zauważając obecność saren na terenie przeznaczonym do koszenia, należy je „chronić”. Preparat należy zastosować, jak opisano poniżej, bez potrzeby stosowania biodegradowalnego nośnika - kostki BIO10. Stosujemy go na 3 dni przed planowanym koszeniem roślinności i pryskamy bezpośrednio na ziemię (czynność przyjazna dla środowiska). Środek ten na jeden / trzy dni

przed sianokosami ma wystarczającą dużą wydajność, aby zmusić sarnę do przeniesienia (wyprowadzenia) z obszaru niebezpiecznego młode sarniátko. Operacja ta zawsze zależy od biologicznego etapu rozwoju sarny i od tego, czy może to zrobić samodzielnie. Dużą wadą tej metody jest przeważnie brak rąk do wykonania tej czynności. W takich przypadkach należy współpracować z okolicznymi myśliwymi.

Ważną rolę odgrywa także pogoda, która może wstrzymać rolników w wykonywaniu sianokosów, a wtedy wszystko musi być zorganizowane powtórnie i szybko, dlatego lepiej jest aplikować do BIO10 w zalecany terminie tj. w kwietniu. Tę procedurę należy wykonywać tylko wtedy, gdy roślinność przeznaczona do koszenia została pominięta.

4. Ocena działania

Każde działanie zapobiegawcze powinno zostać ocenione. Oznacza to, że należy zgłaszać liczbę ewentualnych martwych saren do gospodarza terenów łowieckich po zakończeniu sianokosów .. Jest to jedyny sposób na statystyczną ocenę skuteczności tej metody pod kątem możliwej poprawy, aby następnym razem osiągnąć jeszcze lepsze wyniki. Firma Ekoplant, s.r.o. zaleca stosowanie tej metody w okresie przed urodzeniami saren, ponieważ jej wyniki sięgają nawet 100%.

5. Środki ochronne

- okulary lub przyłbica
- odzież robocza
- gumowe rękawice, najlepiej cienkie chirurgiczne, zapewniające lepsze czucie podczas naciskania aplikatura (wstrzykiwanie).
- obuwie robocze

Po wykorzystaniu sprzętu ochronnego przepłukuje się go letnią wodą i spryskuje roztworem dezynfekującym a jednorazowe rękawice gumowe i maseczki są usuwane zgodnie z obowiązującą ustawą o odpadach.

6. Wniosek

Metodologia ta została przetestowana na kilku obszarach w Republice Czeskiej ze stosunkowo wysokim efektem ochrony sarny przed śmiercią i kalectwem jakie mogą się zdarzyć podczas koszenia. Produkt jest przyjazny dla środowiska, nietoksyczny dla składników fauny i flory oraz może być wygodnie stosowany bez presji czasu, często z wyprzedzeniem. Ze względu na to, że jest to „nowy” i unikalny sposób ochrony sarny, w przeciwieństwie do obecnie stosowanych i zalecanych metod, firma zaleca jego stosowanie w praktyce ze skutkiem prawie 100% pod warunkiem przestrzegania opracowanej metodologii.

7. Literatura

- Ustawy i Rozporządzenia ujęte w prawie czeskim - podobne jak obowiązujące w Polsce.
- Ustawa nr 449/2002 Coll., Zmieniona ustawą nr 277/2019 Coll. o polowaniu z późniejszymi zmianami
  - Ustawa nr 17/1992 Coll., w sprawie środowiska, z późniejszymi zmianami
  - Ustawa nr 185/2001 Coll., Zmieniona ustawą nr 45/2019 Coll., w sprawie odpadów (skuteczność od 1.1.2020)
  - Karta charakterystyki „Pacho-lek - koncentrat - SARNA” zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej ze zmianami Komisja (UE) 2015/830 z 1.9.2018
  - Europejski Certyfikat Wiarygodności Firm „ECDF” - 2018 dla EKOPLANT, s.r.o. č. 230795
  - profesjonalne źródła i wnioski z testów operacyjnych, praktyki rolnicze.